

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agregace indexu sociálního vyloučení

Příloha k Metodice pro posouzení míry a rozsahu
sociálního vyloučení v území

Zpracovali: Petr Lang, Michal Ondruška, Roman Matoušek

Listopad 2021

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňov

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení:

- **pomáhá** obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy,
- **propojuje** přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly,
- **spolupracuje** s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci.

Kontaktní údaje:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1

www.mmr.cz

www.socialni-zaclenovani.cz

Zpracovali:

Mgr. Petr Lang (petr.lang@mmr.cz)

Mgr. Michal Ondruška (michal.ondruska@mmr.cz)

RNDr. Roman Matoušek, Ph.D. (roman.matousek@mmr.cz)

Obsah

Seznam tabulek	3
Seznam zkratek	3
1 Úvod	4
2 Postup agregace indexu sociálního vyloučení	4
3 Výsledky agregace indexu sociálního vyloučení	5
4 Bibliografie	6

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Index sociálního vyloučení na úrovni krajů 5

Seznam zkratk

MAS – místní akční skupina

ORP – obec s rozšířenou působností

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

1 Úvod

V roce 2020 byla Ministerstvem pro místní rozvoj certifikována *Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území* (Lang & Matoušek, 2020). Metodika vznikla v projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“ (CZ.03.2.63/0.0/15-030/0000605) realizovaného rovněž Ministerstvem pro místní rozvoj, konkrétně odborem pro sociální začleňování (Agenturou). Zde předkládaný dokument pak představuje model agregace hodnot indexu sociálního vyloučení z územní úrovně obcí (tj. základní územní úrovně, pro níž byla metodika designována) na vyšší úrovně. Aplikace daného postupu ve výsledku umožňuje zhodnotit míru a rozsah sociálního vyloučení na úrovni správních obvodů ORP, krajů, místních akčních skupin a podobně. Získané výsledky lze kupříkladu v souladu s *Metodikou koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení 2021+* (Agentura pro sociální začleňování, 2021) využít při výběru územních celků ke spolupráci s Agenturou.

2 Postup agregace indexu sociálního vyloučení

Index sociálního vyloučení je v základu sestaven pro úroveň obcí, a to za každý jednotlivý rok. V současnosti je index sociálního vyloučení vypočítán pro pět po sobě jdoucích let – od roku 2016 do roku 2020. Pro každou obec je míra a rozsah sociálního vyloučení vyjádřena na 30bodové škále, kdy 0 bodů indikuje žádné nebo minimální zatížení sociálním vyloučením, naopak 30 bodů indikuje maximální zatížení sociálním vyloučením.

Pro agregaci indexu sociálního vyloučení na vyšší územní celky za konkrétní rok jsou potřeba vypočítané hodnoty indexu sociálního vyloučení na úrovni obcí a počet obyvatel v jednotlivých obcích ve zvoleném roce.

Postup agregace je realizován ve dvou krocích. Ukázkový výpočet pro agregaci na úroveň krajů za rok 2016 je následující. Logiku výpočtu lze uplatnit na jakýkoli vyšší územní celek (SO ORP, MAS apod.).

- 1) Nejprve je nutné vypočítat vážený index sociálního vyloučení pro každou obec (i_v). Hodnota indexu za konkrétní obec je vynásobena počtem obyvatel dané obce a tento výsledek je dále dělen průměrným počtem obyvatel obce zvoleného kraje (podíl celkového součtu obyvatel kraje a celkovým počtem obcí zvoleného kraje). Tímto krokem index sociálního vyloučení reaguje na celkovou velikost populace.
- 2) Vážený index sociálního vyloučení pro každý kraj ($i_{v(kraj)}$) je výsledkem podílu součtu všech hodnot váženého indexu (i_v) a počtu obcí zvoleného kraje.

Uvedený výpočet lze matematicky vyjádřit následovně:

$$i_{v(kraj)} = \frac{\sum \frac{i * n(o)}{\sum n(o)}}{n(k)}$$

i_v – vážený index sociálního vyloučení (obec)

i – index sociálního vyloučení (obec)

$n(o)$ – celkový počet obyvatel obce

$n(k)$ – celkový počet obcí v kraji

$i_{v(kraj)}$ – vážený index sociálního vyloučení na úrovni kraje

3 Výsledky agregace indexu sociálního vyloučení

Výsledné agregované hodnoty indexu sociálního vyloučení za vyšší územní celky se stejně jako hodnoty indexu sociálního vyloučení na úrovni obcí pohybují na škále 0 až 30 bodů. Hodnoty indexu pro kraje za posledních pět let jsou obsaženy v Tabulka 1. V každém sledovaném roce je pořadí tří nejzatíženějších krajů vždy totožné – první nejzatíženější je kraj Ústecký a dále kraje Moravskoslezský a Karlovarský. V roce 2020 dosáhl Ústecký kraj 14,1 bodů, Moravskoslezský 12,9 bodů a Karlovarský 12 bodů. Naopak za nejméně zatížený kraj lze dlouhodobě považovat Kraj Vysočina, který v roce 2020 obdržel 4,5 bodů.

Tabulka 1 – Index sociálního vyloučení na úrovni krajů

kraje	2020	2019	2018	2017	2016
Ústecký	14,1	13,7	14,8	15,4	15,5
Moravskoslezský	12,9	12,7	13,0	13,7	14,2
Karlovarský	12,0	11,0	11,6	13,0	14,0
Hl. město Praha	11,0	10,0	10,0	10,0	12,0
Liberecký	9,0	8,4	10,3	11,4	12,4
Olomoucký	7,5	6,7	7,8	9,0	10,3
Jihomoravský	7,1	6,8	7,6	8,4	9,0
Jihočeský	6,5	5,7	6,2	6,9	8,1
Královéhradecký	6,4	5,8	6,1	7,3	8,5
Plzeňský	6,3	5,7	6,3	6,3	7,4
Pardubický	5,6	5,0	5,2	6,2	7,8
Středočeský	5,1	4,7	5,3	6,0	6,5
Zlínský	4,8	4,7	5,0	6,2	7,0
Vysočina	4,5	4,0	4,7	5,6	6,4

4 Bibliografie

Agentura pro sociální začleňování. 2021. Metodika koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení 2021+. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/metodika-koordinovaneho-pristupu-k-socialnimu-vylouceni-2021-obecna-cast/>

Lang, P. & Matoušek, R. 2020. *Metodika pro posouzení sociálního vyloučení v území*. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/metodika-pro-posouzeni-miry-a-rozsahu-socialniho-vylouceni-v-uzemi/>